

**LIETUVIŲ
KALBOS
DIKTANTŲ
5 KLASEI
ATSAKYMAI**

1. DIKTANTAS APIE PELIKANĄ MARKĄ

(pradinių klasių kurso kartojimas)

1. Įrašyk praleistas vienaskaitos galininko galūnes.

1. Močiutė anūkui sekė gražią pasaką apie drąsią mergelę. 2. Tą vakarą draugai nutarė eiti ne į kiną, o į biblioteką. 3. Mama apsivilko naują suknelę, įsisegė sagę, žvilgtelėjo į laikrodį ir išskubėjo į darbą. 4. Bridau per vešlią žalią žolę ir stebėjau besileidžiančią saulę. 5. Tėtis mėgsta vakarais skaityti knygą, vartyti laikraštį ar žurnalą, žiūrėti kokią nors įdomią televizijos laidą.

2. Įrašyk praleistas vienaskaitos vietininko galūnes.

1. Tankiame miške sunku ieškoti grybų. 2. Srauniame upelyje nardė vikrios žuvytės. 3. Karolis močiutė laikė medinėje dėžutėje. 4. Jie gyveno mažame miestelyje, bet visada atostogaudavo garsiaame kurorte. 5. Mažytėje saujoje mergaitė gniaužė pinigėlių.

3. Įrašyk praleistas daugiskaitos kilmininko galūnes.

1. Pavasarį visose mokyklose vyksta atvirų durų dienos. 2. Po sočių pietų visada norisi prigulti ir pasnausti. 3. Draugai supyko ant nesąžiningų brolių. 4. Aš nemėgstu tamsių rudens vakarų. 5. Man labai gaila benamių šunų ir kačių.

4. Įrašyk praleistas daugiskaitos vietininko galūnes.

1. Žaliose pievose žydi baltos ramunės, mėlynos rugiagėlės ir raudonos aguonos. 2. Atvertuose languose nuo vėjo plazdėjo užuolaidos. 3. Senose kaimo sodybose vis dar žydi obelys. 4. Mano dėdė visada atostogauja kur nors karštuosiuose kraštuose. 5. Slidžiuose keliuose įvyksta daug avarijų.

5. Žodžių junginius parašyk nurodytu skaičiumi ir linksniu.

Gražus sūnus – (dgs. vard.) gražūs sūnūs

Piktas gaidys – (dgs. vard.) pikti gaidžiai

Tamsi naktis – (dgs. vard.) tamsios naktys

Medinė valtis – (vns. viet.) medinėje valtyje

Ilgas traukinys – (dgs. viet.) ilguose traukiniuose

Sena troba – (dgs. viet.) senose trobose

Naujas kompiuteris – (vns. gal.) naują kompiuterį

Žalia varlė – (vns. gal.) žalią varlę

Ruda skruzdė – (dgs. kilm.) rudų skruzdžių

Turtingas kaimynas – (dgs. kilm.) turtingų kaimynų

6. Įrašyk trūkstamas veiksmažodžių formas.

Bendratis	Esamojo laiko III asmuo	Būtojo kartinio laiko III asmuo	Būtojo dažninio laiko III asmuo
Tylėti	tyli	tylėjo	tylėdavo
Suklysti	suklysta	suklydo	suklysdavo
Padaryti	padaro	padarė	padarydavo
Pasimatyti	pasimato	pasimatė	pasimatydavo
Pakelti	pakelia	pakėlė	pakeldavo
Keliauti	keliauja	keliavo	keliaudavo
Timptelėti	timpteli	timptelėjo	timptelėdavo
Kelti	kelia	kėlė	keldavo
Belsti	beldžia	beldė	belsdavo
Laikyti	laiko	laikė	laikydavo

7. Sudėk praleistus kablelius.

1. Berniukas pažvelgė į draugą, linksmi nusišypsojo, pritariamai linktelėjo ir nubėgo į stadioną. 2. Mokykloje galiu lankyti sporto, dailės, muzikos, šokių ar teatro būrelius. 3. Ato-stogaudami prie ežero mes ir maudėmės, ir žvejojome, ir uogavome, ir grybavome, ir prie laužo vakarojome. 4. Ilgas sėdėjimas prie kompiuterio kenkia stuburui, gadina regėjimą, vargina nervų sistemą. 5. Važiuodamas traukiniu mačiau plikus laukus ir tankius miškus, ap-leistus vienkiemius ir naujas gyvenvietes, tyvuliuojančius ežerėlius ir nusausias pievas.

8. Sudėk praleistus kablelius.

1. Aš visai nenustebau, kai pamačiau strimgalviais pro mane lekiantį vilkšunį. 2. Tėtis žadėjo šiandien grįžti anksčiau, bet jam ir vėl sutrukdė netikėti darbai. 3. Nusprendžiau popietę praleisti bibliotekoje, tačiau ji buvo uždaryta. 4. Rudenį visa gamta apmiršta, o pavasarį iš naujo atgimsta. 5. Mokytoja vaikams paaiškino, kad knygų skaitymas yra ne skausminga prievolė, o maloni būtinybė.

Diktantas apie pelikaną Marką

Praleistieji žodžiai

pasaulį išvydo, Tolumoje, pievoje žydėjo, upėje, žuvys, didžiuliam pelikanų lizde, nemalonių dalykų, gyventojai pasišaipydavo, trumpų kojų, Kartą naktį, keistų garsų, kvapų, pasižvalgyti, išvydo, smilkstančiose žolėse, kiškučių šeimyną, pradžių, žvilgtelėjo, upę, vandenį, pylė, kiškiai, saugią vietą, gerbia pelikaną Marką, šaipytis.

Skyryba

Tolumoje ošė miškas, pievoje žydėjo gėlės, upėje nardė žuvys. Vaikystė didžiuliam pelikanų lizde buvo nuostabi, bet vėliau Markui teko patirti ir nemalonių dalykų. Paupio gyventojai pasišaipydavo iš jo ilgo snapo su maišu, iš trumpų kojų, nedailios uodegos. Jis nuskrido pasižvalgyti ir išvydo, kad dega pieva!

2. DIKTANTAS APIE SLIBINĄ ŠIUKŠLIŲ (ilgųjų ir trumpųjų balsių rašyba)

1. Įterpk *i* arba *y*. Šalia nurodyk taisyklę, kodėl reikia rašyti *i* arba *y*.

Pusnyje, kompiuteryje, laikrodyje – vns. viet. galūnė *-yje*.

Pilyse, valtyse, vilnyse – dgs. viet. galūnė *-yse*.

Liūtys, kliūtys, naktys – mot. g. dgs. vard. galūnė *-ys*.

Darbingas, dvasinga, turtingi – būdvardžio priesaga *-ing-*.

Melagystė, vagystė, kiauylystė – daiktavardžio priesaga *-yst-*.

Karpyti, nesakyti, valgyti – veiksmažodžio bendraties priesaga *-yti*.

Kyla – kilo (kilti), šyla – šilo (šilti) – šaknies balsių kaita pagrindinėse veiksmažodžio formose.

Žygis, žygiuoti, žygeivis – giminiškų žodžių šaknis *žyg-*.

Žingsnis, kilpa, žirklys – mišriuosiuose dvgarsiuose *il, im, in, ir* nerašoma *y*.

Kinija, kinas, kiniškas – giminiškų žodžių šaknis *kin-*.

Žygdarbis, žvyrdubė, gyvsidabris – sudurtiniuose žodžiuose išlieka pirmo dėmens šaknis (žygis, žvyras, gyvas).

2. Įterpk *u* arba *ū*. Šalia nurodyk taisyklę, kodėl reikia rašyti *u* arba *ū*.

Jaukūs, darbštūs, sunkūs (dgs.) – vyr. g. dgs. vard. galūnė *-ūs*.

Karaliūnas, pareigūnas, pirmūnas – priesaga *-(i)ūn-*.

Buria – būrė (burti), duria – dūrė (durti) – šaknies balsių kaita pagrindinėse veiksmažodžio formose.

Kurčias, gulti, trumpas – mišriuosiuose dvgarsiuose *ul, um, un, ur* nerašoma *ū*.

Grūdas, grūdėta, grūdelis – giminiškų žodžių šaknis *grūd-*.

Pušis, pušinės, pušėlė – giminiškų žodžių šaknis *puš-*.

3. Įrašyk *ė* arba *ie*.

1. Į kelionę jie išsiruošė septyniese, bet tikslą pasiekė jau tik keturiese. 2. Voverė gyveno senoje drevėje. 3. Susirinkimas vyko aktų salėje. 4. Gėlas ir švarus vanduo Afrikoje – prabanga. 5. Lėkdamas pirmyn berniukas vis žvalgėsi atgal, ar draugas neatsilieka. 6. Politikai vienbalsiai priėmė svarbius sprendimus. 7. Berniukas giliai įkvėpė ir ėmė visa gerkle rėkti. 8. Pasieniečių darbas garbingas, bet pavojingas. 9. Naminiai krienai labai aštrūs.

4. Įrašyk *o* arba *uo*.

1. Gyvybė klesti ir sūriose jūrose, ir giliuose vandenynuose, ir aukštuose kalnuose, ir karštoje dykumoje, atšiauriuose ledynuose. 2. Juokiasi puodas, kad katilas juodas. 3. Vingiuotas keliukas vedė tiesiai į pilį. 4. Ankstų rytą nuskyniau rasotą žiedą. 5. Varguolis nuo aušros lig sutemos nugarą lenkia, o turtuolis tuo metu pilvą augina. 6. Labai uoliai jis mokėsi skaičiuoti ir dainuoti. 7. Lokys kopinėjo medų ir nesiklausė lakštutės suokimo.

5. Sudėk praleistus kablelius.

1. Niekas nebuvo girdėjęs apie tokį karalių nei miestuose, nei kaimuose, nei vienkiemiuose. 2. Jis sėdo prie stalo, pasiraity rankoves, pasiglostė pilvą ir sukirto visą dubenį sriubos, penkis didžkukulius bei gabalą obuolių pyrago. 3. Aš mėgstu skaityti knygas apie keliones į tolimus kraštus, apie nepaprastus drąsių žmonių nuotykius, apie jaudinančią įsimylėjėlių ištikimybę. 4. Kelkis, prauskis, renkis, pusryčiauk ir bėgte marš į mokyklą! 5. Mokytojas žvilgtelėjo į telefoną, perskaitė žinutę, susiraukė ir tylėdamas nuskubėjo pas direktorių. 6. Tą naktį vaikas sapnavo gauruotus liūtus, ilgakakles žirafas, žiovaujančius begemotus, išsišėpusias beždžiones ir šnypščiančias gyvates.

Diktantas apie slibiną Šiukšlių

Praleistieji žodžiai

šalyje gyveno, tvarkingas, karalystė, išpuoselėta, šiukšlėlės, tankiuose miškuose, įvairūs, mandagūs, malonūs, netoliese įsikūrė siaubingas trigalvis slibinas, baisūnas, netvarkingiausias, žemėje, byrėdavo šiukšlės, virsdavo nuodingos dujos, rūkdavo dūmai, būdavo, kvėpuoti, virto kelmuotomis dykvietėmis, bjaurūs, nemandagūs, griebtis, pažadėjo vienturtę, rūmų kiemą, jaunuolis, puolė, valyti, tvarkyti, šluoti, blizginti, kuopti, Slibinas.

Skyryba

Tada į rūmų kiemą atėjo jaunuolis ir puolė viską aplinkui valyti, tvarkyti, šluoti, blizginti, šveisti, kuopti!

3. DIKTANTAS APIE PIKTĄ MUSEĮ (e, ia ir j rašyba)

1. Įrašyk priesagose praleistas raides (e arba ia).

1. Mama švelniai paglostė vaikeliui galvelę. 2. Mergelė gailiai verkė, graudžiai raudėjo, žuvusio karelėj bernelio gedėjo. 3. Mano tėviškėj – žaliausios girios, žydriausias dangus, šviesiausia saulė. 4. Martynukas klasėje buvo mažiausias, bet greičiausias ir gudriausias. 5. Už blogą elgesį berniukai buvo palikti po pamokų. 6. Vakaro tylą drumstė tik drebulės lapelių šlamesys. 7. Ant Gedimino pilies bokšto visada plevėsuoja vėliava. 8. Baudžiavos laikais valstiečiai negalėdavo išvengti privalomos rinkliavos – duoklės dvarui.

2. Padaryk sudurtinius žodžius.

Penki + dešimt – penkiasdešimt

Rugys + gėlė – rugiagėlė

Kiaulė + ropė – kiauliaropė

Kamštis + traukti – kamščiatraukis
 Valgis + raštas – valgiaraštis
 Saldus + rūgštus – saldžiarūgštis
 Bulvės + kasti – bulviakasis
 Kurmis + rausti – kurmiarausis

3. Įrašyk galūnes ar jose praleistas raides (ę arba iq, e arba ia).

1. Tėtis padovanojo mamai naują gražią rankinę. 2. Berniukas vilkėjo šviesią, bet nešvarią striukę. 3. Vienintelis močiutės kraitis buvo tie sidabriniai šaukšteliai ir porcelianiniai puodeliai. 4. Mamytei nupiešiau atviruką, o senelei išsiunčiau laišką. 5. Karalius atkeršijo žiauriai ragandai ir išgelbėjo našlaitėlę. 6. Kaimynai vedžiojo svečius po namus ir gyrėsi jaukia svetaine, erdvia virtuve, sutvarkyta palėpe. 7. Nežinojau, kaip atsidėkoti dosniai geradarei. 8. Tamsias girias apgaubė gūdi tyla. 9. Pastebėjau smėlyje įspaustas mažytes pėdutes. 10. Senelis stebi plūdę, kantriai laukia, kol ši krustelės, tada šaukia anūką ir abu įsirežę traukia žuvį.

4. Kur reikia, įrašyk j. Suskirstyk žodžius pagal rašybą.

Džiugi naujiena, rugių pjovimas, Jiezo gyventojas, liepų alėja, ieties metikas, lobio ieškojimas, Jiesia (upelis), laidojimo apeigos, saujelė smėlio, atšipęs iešmas.

Reikia įrašyti j	Nereikia įrašyti j
naujiena	ieties
pvovimas	ieškojimas
Jiezo	iešmas
alėja	
Jiesia	
laidojimo	
saujelė	

5. Parašyk šiuos žodžius sutrumpėjusio vienaskaitos vietininko forma.

Viršus – viršuj
 Apačia – apačioj
 Senatvė – senatvėj
 Jaunystė – jaunystėj
 Lova – lovoj
 Pabaiga – pabaigoj
 Dangus – danguj
 Puota – puotoj
 Bala – baloj
 Tėvynė – tėvynėj

6. Kur reikia, sudėk kablelius.

1. Mergaitė stovėjo prie vartelių, smalsiai žvalgėsi ir nuolat taisėsi kepurėlę. 2. Pro lėktuvo langą mačiau baltus debesis, mėlyną jūrą, lygiais rėžiais suraikytą dirbamą žemę, negyvenamas dykumas, plikus kalnus, miškais apaugusias upes ir į skruzdėlynus panašius miestus. 3. Mergaitė bijojo, kad tik tėvas nešūktelėtų, kad tik nesulaikytų, nelieptų grįžti atgal. 4. Bet jėgų dar buvo, reikėjo tik nenusiminti, nepalūžti, o bėgti pirmyn, praeiti apleistą namą, pasukti prieš miškelį dešinėn, apeiti pelkę ir vėl pakilti į aukštumą.

Diktantas apie piktą Musę

Praleistieji žodžiai

Seniai seniai, pačioj, pradžioj, vienspalviai, supjudyti, didžiulę, Musmirei, baltutę suknelę, skrybėlę, gražiaplaukei Voveraitėi, didžiausią, džiugesys, ievos kvepia, gardžiausios, uogelės burnoj, groja, velniavą, bjaurybė, kviečia, dėkoja, taurelę, kelia, taurę, Musmirę, muses vilioja.

Skyryba

(...) buvo vienodi: vienspalviai, nenuodingi ir draugiški.

(...) sumanė grybus supjudyti, išskirti, apnuodyti.

(...) Musė bjaurybė į sulą nuodus lašina, visus atsigavinti kviečia, o naivuolė Voveraitė dėkoja (...)

Stvėrė drąsuolis prišokęs taurę, šliūkstelėjo per petį (...)

4. DIKTANTAS APIE VABALIUKĘ SIMUTĘ IR KIŠKĮ KVANKĄ (priebalsių supanašėjimas ir susilieėjimas)

1. Surašyk žodžius į lentelę.

Plaukdavo, mėgsta, kasdien, griežtas, brisdavo, burgzti, lesdamas, vargsta, užkalė, išdažė, apdengė, degtukas.

Priebalsių suduslėjimas	Priebalsių suskardėjimas
mėgsta	plaukdavo
griežtas	kasdien
burgzti	brisdavo
vargsta	lesdamas
užkalė	išdažė
degtukas	apdengė

2. Įterpk praleistas raides (skliaustuose įrašyk giminišką žodį, kurį tariant aiškiai girdėti priebalsis).

1. Anksčiau (anksti), kol nebuvo patyręs traumos, šis sportininkas pašokdavo žymiai aukščiau (aukštai). 2. Nors lauke skaisčiai (skaistus) švietė saulė, kambaryje buvo šalta ir niūru. 3. Vabzdžiai (vabzdys) – pati gausiausia gyvių grupė žemėje. 4. Kregždžių (kregždė) lizduose mėgsta apsigyventi erkės. 5. Naujajame vadovylyje užduotys pateikiamos patraukliai, įdomiai ir vaizdžiai (vaizdas). 6. Slenksčiai (slenkstis) – tai seklūs akmenuoti ar uolingi didelio nuolydžio ruožai upės vagoje. 7. Iš popieriaus išlanksčiau (išlankstė) lėktuvėlį. 8. Mano dėdė atnaujina, pjausto ir paruošia suvirinimo darbams įvairius metalinius vamzdžius (vamzdis).

3. Įrašyk praleistas raides (skliaustuose – priešdėlį).

1. Jeigu nori gauti gerą pažymį, rašinį teks perrašyti (per-) iš naujo. 2. Kartą metuose ir šluota kampe stovėdama iššauna (iš-). 3. Skaudžią tiesą jis rėkte išrėkė, šaukte iššaukė (iš-). 4. Užžiebk (už-) žiburį ir pašviesk man kelią. 5. Antsvorį (ant-) turinčių žmonių skaičius pasaulyje auga kaip ant mielių. 6. Pavasarį visa gamta atsigauna (at-), pabunda iš mirties miego. 7. Ar tai motina, kuri tikro vaiko išsižada (iš-)? 8. Per naktį užsnigo (už-), užpustė visus takelius.

4. Sudaryk žodžius su šiais priešdėliais ir surašyk į lentelę.

Už- tvėrė, kalbino, kaitino, traukė

Iš- barė, gėrė, daužė, davė

Ap- dengė, gavo, dovanojo, dūmė

Suskardėjimas	Suduslėjimas
išbarė	užtvėrė
išgėrė	užkalbino
išdaužė	užkaitino
išdavė	užtraukė
apdengė	
apgavo	
apdovanojo	
apdūmė	

5. Padaryk sudurtinius žodžius.

Ledas + kalnas – ledkalnis

Rugiai + pjauti – rugpjūtis

Daug + taškas – daugtaškis

Juokas + daryti – juokdarys
 Trys + dešimt – trisdešimt
 Sportas + batas – sportbatis
 Šlapias + dribti – šlapdriba
 Sausas + gysla – sausgyslė

6. Įrašyk praleistas raides.

1. Jis dažnai neatsargiai lenkdavo kitus automobilius, kol pateko į avariją. 2. Mergaitė rausdavo nuo kiekvieno jo žvilgsnio, nuo kiekvieno žodžio. 3. Mamytė prabusdavo pati pirma, keldavosi ir ruošdavo mums pusrytį. 4. Puodus ji visada nušveisdavo iki blizgesio. 5. Vakarėliuose ji linksmi sukdavosi šokio sūkuryje ir kiekvienam šelmiškai merkdavo akį. 6. Oi lupdavo tėvas obuolių vagis pagavęs, oi diržu vanodavo! 7. Pasiskolinau drožtuką, įsidėjau į kiaurą megztuko kišenę ir pamečiau.

7. Sudėk praleistus kablelius.

1. Jeigu turėčiau daug pinigų, nupirkčiau naują paltą mamai, batus tėčiui, lėlę sesei, akinius močiutei ir gėlių kaimynų dukrai. 2. Mano šuniukas protingas, judrus, linksmas, mielas padarėlis. 3. Išgirdusi žinią ji nuliūdo, nuleido galvą, kurį laiką stovėjo susigūžusi, nejudėdama, bet paskui staiga atsitiesė, pasipurtė, pakėlė akis ir ryžosi veikti. 4. Knygų skaitymas lavina atmintį, ugdo vaizduotę, plečia akiratį, padeda mokytis rašybos ir skyrybos, o dauguma kompiuterinių žaidimų vargina akis, stuburą ir sukelia agresiją.

Diktantas apie vabaliukę Simutę ir kiškį Kvanką

Praleistieji žodžiai

kryžkelės, darbštuolė, triūsdavo, rinkdavo, piktžolių, ausdavo, perregimus, žiesdavo, užželiantį, skruzdžių, drybsodavo, neveikdamas, siausdavo, dūkdavo, žaisdavo, slėpdavosi, apžėlusiamė, išsiblaškęs, užkliuvo, atsitrenkė, išbarstė, išsigando, bėgti, atsigręžęs, neišskiriamais, išgaravo.

Skyryba

(...) rinkdavo piktžolių sėklytes, ausdavo perregimus vystyklus kirmėliukams, žiesdavo molines puodynėles kregždėms, ravėdavo (...)

(...) kaip patrakęs siausdavo, dūkdavo, žaisdavo, o pavargęs slėpdavosi (...)

(...) nebuvo pažįstami, bet kartą susitiko (...)

(...) kiškis užkliuvo, atsitrenkė į vabaliukę (...)

(...) išsigando ir jau ruošėsi bėgti, bet atsigręžęs išvydo (...)

5. DIKTANTAS APIE DETEKTYVĄ BRIEDĮ (priešdėlių są-, sam-, san-, į-, im-, in- rašyba)

1. Įterpk *a* arba *q* ir surašyk žodžius į lentelę.

Sąlyga, santaika, samprata, sakalas, sąstatas, savininkas, santykis, sambūris, sąskrydis, sąnariai, santaupos, sąrašas, sambrėška, sandara, samtis, sandalai.

Priešdėlis <i>są-</i>	Priešdėlis <i>sam-</i>	Priešdėlis <i>san-</i>	Nėra priešdėlio
sąlyga	samprata	santaika	sakalas
sąstatas	sambūris	santykis	savininkas
sąskrydis	sambrėška	santaupos	samtis
sąnariai		sandara	sandalai
sąrašas			

2. Įrašyk *i* arba *j* ir surašyk žodžius į lentelę.

Įkaitas, indas, intarpas, impilas, įdomybė, iliustracija, įnagis, idėja, įnamis, inkilas, įdėklas, įkarštis, įkvėpimas, iliuzija, imti, indėlis, įvadas, intakas, idealas.

Priešdėlis <i>į-</i>	Priešdėlis <i>im-</i>	Priešdėlis <i>in-</i>	Nėra priešdėlio
įkaitas	impilas	intarpas	indas
įdomybė		inkilas	iliustracija
įnagis		indėlis	idėja
įnamis		intakas	iliuzija
įdėklas			imti
įkarštis			idealas
įkvėpimas			
įvadas			

3. Pateiktos žodžių šaknys. Padaryk daiktavardžius su priešdėliais *są-*, *sam-* arba *san-*, pridėk tinkamą galūnę.

sąžinė
sankaba
sambrūzdis
samplaika
sąskaita
sandrauga

sąmonė
 sangrūda
 sankirta
 sąkandis
 sankryža
 sąsaga
 santaka
 sąstatas

4. Pateiktos žodžių šaknys. Padaryk daiktavardžius su priešdėliais *į-*, *im-* arba *in-*, pridėk tinkamą galūnę.

inkaras
 įklotas
 įkrova
 įduba
 įstatas
 įplyšimas
 įsakas
 įšalas
 impilas
 įmonė
 įdukra
 įkapės
 įlinkis
 įlūžis

5. Sudėk kablelius.

Ačiū, mama, kad padovanojai man gyvybę. Ačiū, kad vakarais skaitydavai pasakas, ramindavai naktį, slaugydavai sergančią, mokei pintis kasas, tvarkyti kambarius, skoningai rengtis. Tu išmokei tikėti stebuklais: Kalėdų seneliu, Velykų zuikučiu, gyvomis lėlėmis ir gėlėmis, karaliais Nykščiais.

Ačiū, tėti, kad visada mane saugojai nuo blogio. Tu mane mokei nemeluoti, skirti juodą nuo balto, gerbti vyresnius, nesikarščiuoti ir visada klausyti protingų patarimų.

Ačiū, močiute, kad išmokei gaminti valgį, siūti drabužėlius lėlėms, auginti kambarines gėles, pinti vainikus, pakuoti dovanas, virti žolelių arbatas. Tu supažindinai mane su senovės lietuvių tautosaka, papročiais, prietarais.

Ačiū, seneli, kad išmokei niekada neprarasti vilties, būti linksmą, statyti senius besmegenius, čiuožti rogėmis, mylėti senas geras knygas. Ačiū tau už nuotykius, anekdotus, naktipiečius, siaubo istorijas ir arbatą su daug daug cukraus!

Diktantas apie detektyvą Briedį

Praleistieji žodžiai

Įsivaizduok, įsipareigojimus, samanas, ypatingai, sanitarai, įvairiausias, įžūlius įsilaužėlius, įsibrovėlius, nesąžiningais sandėriais, įžymybė, sąsiuvinius, ypač įtartinus, nesąmonė, įdėmiai, indaujas sandėliukuose, sąsiuvinius, sandaugą, sangrąžos, Sąjungą.

Skryba

Įsivaizduok, kad miškas – žvėrelių miestas.

Visi ten turi namus, darbus ir įsipareigojimus (...)

Jis tiria įvairiausias nusikaltimus, gaudo įžūlius įsilaužėlius (...)

Jis skundėsi, kad iš Pelėdžiukų mokyklos (...)

(...) melagę Lapę, smarkuolį Vilką ir vagilę Šarką.

(...) pamokų apie sandaugą, sangrąžos dalelę ir Miškų Sąjungą.

6. DIKTANTAS APIE DRAUGIŠKĄ TARAKONĄ ŪSIŲ (nosinių raidžių rašyba žodžių šaknyje)

1. Įrašyk praleistas raides ir surašyk žodžius į lentelę pagal tai, kokią taisyklę taikai.

Išgaląsti (peilį), išgrįstas (kelias), išsigąsti (vaiduoklio), (duru) skląstis, išspręsti (uždavinį), švęsti (gimtadienį), rąstinis (namas), grąžinti (skolą), šąla (nuo speigo), išgręžė (skylę), (filmo) tęsinys, išbąla (iš baimės), įsirėžęs (stumia), mažta (mažėja), tręšta (pūva), ažuolinis (suolas), ašelė (rankenėlė), vąšelis (mezgimo).

<i>q, ę, į, ū</i> kaitaliojasi su <i>an, en, in, un</i>	<i>q, ę, į</i> kaitaliojasi tarpusavyje	Nosinę raidę rašome tik esamajame laike	Tradicinė įsidėmėtina rašyba
išgaląsti	skląstis	šąla	ažuolinis
išgrįstas	rąstinis	išbąla	ašelė
išsigąsti	grąžinti	mažta	vąšelis
išspręsti	išgręžė	tręšta	
švęsti	tęsinys		
	įsirėžęs		

2. Įterpk praleistas raides ir surašyk žodžius į lentelę.

1. Upelyje nuseko vanduo. 2. Gatvės grįstos akmenimis. 3. Pakeliui sugedo automobilis. 4. Senatvėje šunelis apako. 5. Negražu skųsti draugus. 6. Prašau priskusti bulvių. 7. Paršelis

nemaitinamas sulyso. 8. Megztinio rankovės ištįso. 9. Galiu pasiūti suknelę. 10. Laiku išsiųsk sveikinimus. 11. Kūdikiams reikia žįsti pienelį. 12. Pavasarį pražysta žibuoklės. 13. Rudenį subręsta derlius. 14. Tėvas pagrasino nubausti. 15. Jaunuolis išdrįso paprieštarauti. 16. Skrybėlaitę pagražinau kaspinėliais. 17. Lengvai įminiau mįslę. 18. Žodį reikia tesėti. 19. Jo balsas skambėjo ryžtingai. 20. Laukuose žydi saulėgražos. 21. Laukus reikia tręšti. 22. Nuo saldumo širdis sąla.

Nosinė raidė šaknyje	Nereikia nosinės raidės šaknyje
grįstos	nuseko
skųsti	sugedo
ištįso	apako
išsiųsk	priskusti
žįsti	sulyso
subręsta	pasiūti
išdrįso	pražysta
mįslę	pagrasino
saulėgražos	pagražinau
tręšti	tesėti
sąla	ryžtingai

3. Kiekviename žodyje yra klaidų – ištaisyk jas.

Mastįsena – mąstysena

Ražūlys – rąžulys

Drąskįdamas – draskydamas

Grąsynimas – grasinimas

Pasirįžymas – pasiryžimas

Mąsynis – masinis

Grėse – gresia

Ątogražų – atogražų

4. Paaiškink paryškintų raidžių rašybą.

Neišsigąsk – šaknyje *q* kaitaliojasi su *an* (neišsigando).

Mąslus – šaknyje *q, j* kaitaliojasi tarpusavyje (mįslė).

Tęžta – nosinė raidė rašoma tik esamajame laike.

Dviąsis – įsidėmėtina rašyba.

Žastas – įsidėmėtina rašyba.

Pašvęstas – šaknyje *ę* kaitaliojasi su *en* (šventė).

Tąsus – šaknyje *q, ę, j* kaitaliojasi tarpusavyje (tęsti, tįsti).

Išdraskė – šaknyje atsiranda *ė* (drėskė).

Šąšta – nosinė raidė rašoma tik esamajame laike.

5. Sudėk kablelius.

Ar pameni, mokytojai, kai dienų dienas negrįždavom namo, keliaudavom mišku, paupiu, nakvodavom su piemenimis po atviru dangumi, o tu vis nenuilsdamas man vardijai žvaigždžių pavadinimus, sekei sakmes, aiškinau, kodėl mėnulis toks, o ne kitoks... Pasaulis, išpuoštas tavo sakmėmis, man rodėsi jaudinančiai įdomus, žavingas. O ar nepamiršai, kai kasdien eidami mišku klausydavomės paukštelių čiulbėjimo, o tu vis vardijai: „Tai gegutė, o tai lakštingala, antai volungė...“ Dažnai mūsų pokalbiai pakrypdavo itin rimtom temom: gyvenimo prasmė, žmogaus reikšmė sau, kitiems, pasauliui... Tada buvau tik penktokas, bet vasara kaime man buvo tikrų tikriausia mokykla be vadovėlių, suolų, be prievartos. O vietoj gerų pažymių gaudavau tavo tyrą, skaidrią, nuoširdžią šypsena!

Diktantas apie draugišką tarakoną Ūsių

Praleistieji žodžiai

nesiskųsdavo, kąsnelio, skęsdavo, kęsdavo, įlįsti, spąstų, drąsus, gresia, trąšose, susidraskė, grįždamas, nemąstęs, pasiryžo, nusprendė, išsiųsti, pažįstamus, tėtis, tįsta, užgęsta.

Skyryba

Žmonės jį persekiavo, bet jis nesiskųsdavo.

Dažnai virtuvėje nerasdavo nė kąsnelio, skęsdavo kriauklėje, kęsdavo šaltį, vos spėdavo įlįsti į slėptuvę ir nuolat bijodavo spąstų.

Saugojo vaikų sapnus ir negalvojo apie tai, kad nuolat gresia pavojus.

Ji norėjo pauostyti orchidėjas, bet įklimpo jų trąšose ir besivaduodama susidraskė sparnelį.

7. DIKTANTAS APIE ŽVIRBLĮ, APKELIAVUSĮ PASAULĮ (tikrinių ir bendrinių daiktavardžių rašyba)

1. Surašyk daiktavardžius į lentelę – bendrinius rašyk mažąja raide, o tikrinius – didžiąja.

LIETUVIŲ KALBA, EŽERAS, PETRIUKAS, BARANAUSKAS, JUPITERIS, ANGELAS, KATYTĖ, RAINIS, ARKTIKA, KALNYNAS, NEMUNAS, UKRAINIEČIAI, MARIOS, ŽEMYNAS, MINIJA, MEDVĖGALIS, KAUKAZAS, LIETUVIS, DZŪKIJA, MUZIEJUS, DIDŽIOJI BRITANIJA, NAUJOJI ZELANDIJA, DIDIEJI GRĮŽULO RATAI, GIMNAZIJA, UŽSIENIS, INTERNETAS.

Tikriniai daiktavardžiai	Bendriniai daiktavardžiai
Petriukas	lietuvų kalba
Baranauskas	ežeras

Jupiteris	angelas
Rainis	katytė
Arktika	kalnynas
Nemunas	ukrainiečiai
Minija	marios
Medvėgalis	žemynas
Kaukazas	lietuvis
Dzūkija	muziejus
Didžioji Britanija	gimnazija
Naujoji Zelandija	užsienis
Didieji Grįžulo Ratai	internetas

2. Kur reikia, padėk kabutes.

Lietuvos Respublikos Seimas
 Pyragas „Naujienėlė“
 Mergaičių choras „Liepaitės“
 Prekybos ir pramogų centras „Akropolis“
 Kauno „Saulės“ gimnazija
 Kauno Martyno Mažvydo progimnazija
 Vakarų Europa
 Panevėžio dramos teatras
 Vaikų teatras „Vilkolakis“
 Sporto klubas „Žalgiris“
 Žurnalas „Kapitonas Flintas“
 Knyga „Haris Poteris“
 Lietuvos mokslų akademija
 Jungtinių Tautų Organizacija
 Baltijos jūra
 Viešbutis „Baltija“

3. Su šiais žodžiais sugalvok ir parašyk po du sakinius, kad tas pats žodis būtų vienu atveju bendrinis daiktavardis, kitu – tikrinis (linksnį galima keisti).

Aguona. Pievoje žydi aguonos. Atidarė kavinę „Aguona“.
 Liepa. Šalia namo auga liepa. Man patinka dainininkė Liepa Mondeikaitė.
 Marsietis. Ar egzistuoja marsiečiai? Su malonumu žiūrėjau filmą „Marsietis“.
 Jūra. Šiomet atostogausime prie jūros. Apsistosime poilsio namuose „Jūra“.
 Mūša. Toli girdėjosi bangų mūša. Mūša Latvijoje įteka į Lielupę.
 Vakarai. Kaimo vakarai buvo tamsūs ir nuobodūs. Išvykos į Vakarų Europą buvo draudžiamos.
 Metai. Prabėgo keleri metai. Išėjo naujas žurnalo „Metai“ numeris.

Snaigė. Tyliai krinta baltos snaigės. Geriausias šaldytuvas – „Snaigė“.
 Motina. Visada gerbk motiną. Koncertavome Motinos dienos proga.
 Putinas. Visagalės putino uogos – vaistas nuo šimto ligų. Žaviuosi Vinco Mykolaičio-Putino poezija.

4. Įrašyk pirmąsias raides.

Palanga, ministras, Šešupė, direktorius, karalius, Latvija, Turkmėnija, sibirietis, latviai, Traikai, universitetas, Azija, azijietis, rusiškas, prezidentė, Donelaitis, Mahometas, žvaigždynas, ragana, Tauragė, miestietis, Aušrinė, Brisius.

5. Sudėk skyrybos ženklus.

Padėdama mamai auginti sesutę, aš išmokau pakeisti sauskelnes, virti manų košę, dainuoti lopšines, „įgarsinti“ žaislus, žaisti slėpynių, kepti blynus iš smėlio su vandeniu. Supratau, kad būnant su mažais vaikais reikia turėti daug kantrybės, išmonės, atsakomybės, gerumo, švelnumo, nuolaidumo. Mama vakarais būdavo tokia pavargusi, kad nenorėdavo žiūrėti televizoriaus, skaityti knygų, plepėti telefonu. Bet jeigu paprašydavau padėti ruošti pamokas, paaiškinti nesuprantamą užduotį, išspręsti sudėtingą lygtį – mama visada atrodavo jėgų, ir mudvi sėdėdavome prie vadovėlių iki vidurnakčio. Mama mane išmokė skaityti, rašyti, skaičiuoti, piešti, kurti, vaidinti, dainuoti...

Diktantas apie žvirblį, apkeliavusį pasaulį

Praleistieji žodžiai

pasaulį, Lenkiją, Varšuvos karalių pilį, Vokietijoje, Frankfurto, Londone, Temzėje, Paryžiuje, Elizejaus laukais, Eifelio bokšto, Atlanto vandenyną, Jungtines Amerikos Valstijas, indėnais, kaubojais, Ramųjį vandenyną, Havajų salas, tekančios saulės šalį Japoniją, Rusiją, tėviškėlę Lietuvą, saldinių „Kregždutė“, limonado „Buratinas“, skaitė „Lietuvos rytą“, filmą „Ledynmetis“.

Skyryba

Pirmiausia jis nuskrido į Lenkiją ir apžiūrėjo Varšuvos karalių pilį, paskui Vokietijoje paragavo Frankfurto dešrelių, Londone pasiturškė Temzėje, o Paryžiuje pasivaikščiojo Elizejaus laukais ir net užskrido į Eifelio bokšto viršūnę!

Toliau oro kelias vedė per Ramųjį vandenyną į žydinčias Havajų salas ir tekančios saulės šalį Japoniją, o tada per Rusiją – namo į tėviškėlę Lietuvą.

8. DIKTANTAS APIE PLIKUS, GAURUOTUS IR SPYGLIUOTUS EŽIUS (būdvardžių laipsnių ir įvardžiuotinių formų rašyba)

1. Parašyk būdvardžių aukštesnį ir aukščiausią laipsnius.

Greita – greitesnė – greičiausia

Slidi – slidesnė – slidžiausia

Ankštas – ankštesnis – ankščiausias

Tvarkingas – tvarkingesnis – tvarkingiausias

Sumanūs – sumanesni – sumaniausi

Ištikimi – ištikimesni – ištikimiausi

Pajėgios – pajėgesnės – pajėgiausios

Šviesios – šviesesnės – šviesiausios

2. Žodžių junginius parašyk vienaskaitos galininko linksniu.

Gerasis sūnus – gerąjį sūnų

Tamsusis miškas – tamsųjį mišką

Didysis kunigaikštis – didįjį kunigaikštį

Vyresnysis leitenantas – vyresnįjį leitenantą

Aukščiausiasis Teismas – Aukščiausiąjį Teismą

Išmanusis telefonas – išmanųjį telefoną

Tiesioji žarna – tiesiąją žarną

Senesnioji darbuotoja – senesniąją darbuotoją

Gražiausioji laumė – gražiausiąją laumę

3. Žodžių junginius parašyk daugiskaitos kilmininko ir galininko linksniais.

Siaurasis kelias – siaurųjų kelių, siauruosius kelius

Gardusis pyragas – gardžių pyragų, gardžiuosius pyragus

Kairysis petys – kairiųjų pečių, kairiuosius pečius

Didesnysis gabalėlis – didesniųjų gabalėlių, didesniuosius gabalėlius

Jauniausiasis brolis – jauniausių brolių, jauniausiuosius brolius

Švelnioji garbana – švelniųjų garbanų, švelniąsias garbanas

Turtingesnioji ponis – turtingesniųjų ponių, turtingesniąsias ponias

Draugiškiausioji sesuo – draugiškiausių seserų, draugiškiausiųsias seseris

Išmintingoji dukra – išmintingųjų dukrų, išmintingąsias dukras

4. Žodžių junginius parašyk skliaustuose nurodyta forma.

Raudonoji suknelė (vns. įn.) – raudonąja suknele

Tiesiausioji linija (vns. įn.) – tiesiausiąja linija

Protingesnioji kaimynė (vns. įn.) – protingesniaja kaimyne

Puikioji virėja (vns. naud.) – puikijai virėjai

Saldžiausioji kriaušė (vns. naud.) – saldžiausiajai kriaušei

Aukštasis medis (vns. naud.) – aukštajam medžiui

Tvirčiausiasis ąžuolas (vns. naud.) – tvirčiausiajam ąžuolui

Lengvesnysis laivelis (vns. viet.) – lengvesniajame laivelyje

Ilgasis kelias (vns. viet.) – ilgajame kelyje

5. Sudėk kablelius.

Kai einu senamiesčio gatvelėmis, suskilusiais cementiniais keliukais ar klaidžiais miško takeliais, man būna labai gera. Kodėl? Juk tokių gatvelių ir takelių galiu rasti bet kuriame Lietuvos mieste. Kodėl tuomet mano širdis džiaugiasi, kai vaikštau po savo miestą, kai matau bažnyčias, namus, muziejus, žmones, kurie tokie panašūs į tuos, kuriuos galiu sutikti Kretingoje, Šilalėje, Rietave? Ogi todėl, kad čia mano namai. Savos mažos, klaidžios gatvelės, savos bažnyčios, savi muziejai, net savos parduotuvės. Mano miestas – visų kelių pradžia, visų laimingiausių dienų vieta, visų kelionių galutinis tikslas – mano namai.

Diktantas apie plikus, gauruotus ir spygliuotus ežius

Praleistieji žodžiai

plikesnis, plikiasias, gauruotesnė, gauruočiausia, vyriausiujų, plikiausiojo, gauruočiausiosios, Mažiausiajam, plikesnijį, plikiausiąjį, gauruotąsias, gauruotąją, gauruotesniąją, gauruočiausiają, vyriausiajai, jaunesniajai, mažiausiajai, senajame, stebuklingąja, spygliuotąja.

Skyryba

(...) trys broliai (plikas, plikesnis, plikiasias) ir trys seserys (gauruota, gauruotesnė, gauruočiausia).

(...) jis rado stebuklingą nudžiūvusią sausą eglę, netyčia užkliuvęs nėrė į spyglių krūvą...

(...) apkabino visas iš eilės – gauruotąją, gauruotesniąją, gauruočiausiają.

(...) išdygo vyriausiajai ežiukei, paskui jaunesniajai ir pagaliau mažiausiajai.

9. DIKTANTAS APIE BAILĮ VILKĄ, VEGETARĘ LAPEJĄ, SMALIŽĘ BITĘ IR TINGINĮ ŽIOGĄ (vientisinio ir sudėtinio sakinių skyryba)

1. Sudėk kablelius. Pabrauk vienarūšes sakinio dalis.

Mano didžiausia svajonė – turėti šuniuką. Jis būtų baltas su juodomis dėmėmis, trumpomis kojytėmis, stacionomis ausimis, mielo nekalto snukučio. Mano šuniukas būtų grei-

tas, judrus, linksmas, šoklus, žadintų mane rytais sulodamas ir lyžtelėdamas. Mokyčiau jį įvairių dalykų: paduoti leteną, loti pagal muziką, atnešti daiktą, atsisėsti, atsigulti pagal komandas, žaisti kamuoliu ir dar daug ko. Jis būtų mano pats geriausias draugas.

Manau, savo svajonę įgyvendinčiau, jei dažniau paskaityčiau knygą, neprašomas tvarkyčiau namus, plaučiau indus, ruoščiau pamokas taip, kad tėveliui nereikėtų ir tikrinti, grįžęs iš mokyklos nežiūrėčiau televizoriaus, o užsiimčiau kūrybiniais darbais... Jeigu būčiau toks geras, tai tėvai man leistų auginti šuniuką...

2. Sudėk visus skyrybos ženklus. Pabrauk kreipinius.

Gyveno du draugai, Petras ir Antanas. Eina kartą Petras takeliu ir sutinka skubantį Antaną. Petras klausia:

- Mielas kaimyne Antanai, kur leki toks susinervinęs?
- Ech, kaimynėli Petreli, geriau neklausk. Noriu sukalti naują suoliuką, bet nesiseka.

Bėgu patarimų ieškoti.

– Leisk, drauguži, aš tau padėsiu, – pasisiūlė Petras ir mikliai sumeistravo suoliuką. – Ar toks tiks? – klausia kaimyno ir šypsosi pro ūsus.

Antanas tik žiūri ir stebisi:

- Na ir auksarankis tu, Petreli, o iš kur tu taip meistrauti moki?
- Vienoje knygoje skaičiau, gerbiamas kaimynėli, jos pavadinimas „101 meistrelio darbas“. Jei knygas skaitysi – viską sumeistrauti gebėsi! – nusijuokė darbštuolis ir nukulniavo šimto darbų dirbti.

3. Iš vientisinių sakinių padaryk sudėtinius. Pabrauk gramatinius centrus.

1. Mama gamina vakarienę. Tėtis skaito laikraštį.
Kol mama gamina vakarienę, tėtis skaito laikraštį.
2. Mokytoja paaiškino užduotį. Mokiniai pradėjo rašyti kontrolinį darbą.
Kai mokytoja paaiškino užduotį, mokiniai pradėjo rašyti kontrolinį darbą.
3. Atėjo žiema. Ežeras užšalo. Gulbės neišskrido į šiltuosius kraštus.
Nors atėjo žiema ir ežeras užšalo, bet gulbės neišskrido į šiltuosius kraštus.
4. Kantriai perskaičiau poezijos knygą. Bibliotekininkė man pasiūlė naują istorinį romaną.
Kantriai perskaičiau poezijos knygą, tad bibliotekininkė man pasiūlė naują istorinį romaną.
5. Mergaitės linksmi šnekučiavosi. Berniukai piktai ginčijosi.
Mergaitės linksmi šnekučiavosi, bet berniukai piktai ginčijosi.
6. Ant šakos tupėjo kvaila varna. Po medžiu sukiojosi gudri lapė.
Ant šakos tupėjo kvaila varna, o po medžiu sukiojosi gudri lapė.
7. Ryte mama manęs nepažadino. Pavėlavau į pamokas.
Ryte mama manęs nepažadino, todėl pavėlavau į pamokas.
8. Susitvarkiau kambarius. Rytoj į svečius atvažiuos teta.
Susitvarkiau kambarius, nes rytoj į svečius atvažiuos teta.

4. Sudėk kablelius. Pabrauk sudėtinius sakinius.

Kiekvieną vakarą per televiziją matome laidą „Išsipildymo akcija“. Rodomi labai mieli vaikai, kurie serga sunkiomis ligomis. Jie trokšta pasveikti ir lankyti su visais mokyklą, sportuoti, šokti, dainuoti, žaisti... Skaudu matyti šių vaikų kančias, visi nori, kad jie pasveiktų, bet kaip padėti?

Pagrindinė bėda yra tai, kad jiems gydyti trūksta pinigėlių: vieną išgelbėti tegali labai brangi operacija, kitam būtini labai reti specialūs vaistai, trečiam – ypatingas medicininis prietaisas, kuris palaikytų gyvybę...

Jeigu žmonės mažiau išlaidautų, kurdami pavojingus ginklus, nešvaistytų pinigų nereikalingiems daiktams, tai tikrai palengvintų sergančių vaikų dalią. Ypač šiam reikalui galėtų aukoti turtingi žmonės. Turėdami pakankamai lėšų, mokslininkai ir išradėjai galėtų sukurti naujų vaistų bei aparatų, kurie gelbėtų vaikų gyvybes. Gal ir tu tapsi mokslininku ar išradėju, sukursi stebuklingą vaistą nuo nepagydomų ligų?..

5. Kodėl šiuose sakiniuose reikia kablelių?

1. Dėkoju tau, skaisčioji saule, už šilumą ir šviesą. (Kreipinys)
2. Ji pati ir sėjo, ir laistė, ir ravėjo, ir derlių rinko. (Vienarūšiai tariniai su pasikartojančiu jungtuku)
3. Anelė nesuprato, kad Stasys meluoja. (Sudėtinis sakiny, du gramatiniai centrai)
4. Ką tu, kvaila gegute, išmanai apie šeimą? (Kreipinys)
5. Rankinėje radau raktą, nosinę, piniginę ir plaukų šepetį. (Vienarūšiai papildiniai)
6. Kol tinginys sumąstys, darbštuolis padarys. (Sudėtinis sakiny, du gramatiniai centrai)
7. Saulė mėnulį kėlė, mėnulis žvaigždes vaikė, žvaigždės su vėju dūko. (Sudėtinis sakiny, trys gramatiniai centrai)
8. Kai supyksi, tai pažiūrėsim, kuris stipresnis! (Sudėtinis sakiny, trys gramatiniai centrai)

Diktantas apie bailį Vilką, vegetarę Lapę, smaližę Bitę ir tinginį Žiogą

Praleistieji žodžiai

Šimtamečiame, zuikių, nebuvo ragavusi, Geriausia, nutuko, avilio landą, valgyti, nelaimingi, mikliai, įsivaizduodavo, viščiukų šlauneles, didžiausiose, Vieną vakarą, pasiryžo, idėjiniu, zuikių, nusprendė, auginti, pasisiūlė.

Skyryba

Šimtamečiame miške gyveno Vilkas, kuris bijojo zuikių, ir Lapė, kuri niekada nebuvo ragavusi vištienos. Geriausia Lapės draugė buvo Bitė, kuri nuo medaus taip nutuko, kad netilpo į avilio landą. O Vilkas draugavo su Žiogu, kuris nemokėjo groti, nes tingėjo net valgyti ir miegoti.

Vilkas sapnuodavo, kaip mikliai vaikosi zuikius, Lapė įsivaizduodavo keptas viščiukų šlauneles, Bitė matydavo save liekną, o Žiogas svajonėse grodavo didžiausiose pasaulio filharmonijose. Vilkas pasiryžo tapti idėjiniu zuikių vadu, Lapė nusprendė ištekėti už Sargio ir auginti vištas, o Žiogas pasisiūlė būti asmeniniu Bitės aerobikos treneriu.

Žinok, vaike, geri norai kalnus verčia.

10. DIKTANTAS APIE KAREIVIO VORO MEILĘ

(5 klasės kurso kartojimas)

1. Įrašyk *i* arba *y*, *u* arba *ū*.

1. Vakar nelijo, bet šiandien visą dieną lyja. 2. Kelią užtvėrė tankūs brūzgynai. 3. Įpilk man vandens atsigerti. 4. Statyboms reikalingas žvyras. 5. Savi dūmai akių negraužia. 6. Nuo vėtros nulūš silpniausia šakelė. 7. Ant Velykų stalo visada būna kumpio. 8. Pelenė tiesiog akyse pavirto princese. 9. Mano sesutės (sesytės) mėlynos akutės (akytės). 10. Šeima susilaukė dukrytės ir sūnelio.

2. Įrašyk *e* arba *ia*, *ę* arba *ią*.

1. Pelytė spąstuose susižeidė kojelę. 2. Mokytoja pagyrė auklėtinius už gerą elgesį. 3. Prie jūros pūtė švelnus vėjelis. 4. Priekyje žygiuojantis karys nešė vėliavą. 5. Niekas nežino, kas laukia ateityje. 6. Suvalgiau rūgščią vyšnią. 7. Per mišką vingiavo siauras keliukas. 8. Per rugiapjūtę laukuose žydi rugiagėlės. 9. Mergaitė švelniai glostė vargšę katytę. 10. Mano senelei šešiasdešimt metų.

3. Kur reikia, įrašyk *j*.

Pjauti, javai, majonezas, jie, viršuj, jėga, apačioj, bjaurybė, klojau, groja, rugpjūtis, subjuro, iena, iešmas, alijošius, ieškojimai, spjauti, jazminai.

4. Visuose žodžiuose yra klaidų – ištaisyk jas ir skliaustuose paaiškink rašybą.

Brizdavo – brisdavo (bristi)

Burksti – burgzti (burzgė)

Driegdavosi – driekdavosi (driekėsi)

Drypso – drybso (dribo)

Grieštas – griežtas (griežė)

Kazdien – kasdien (kas dieną)

Kryškelė – kryžkelė (kryžius + kelias)

Libdyti – lipdyti (lipo)

Mėkstu – mėgstu (mėgo)

Plaugdamas – plaukdamas (plaukė)

5. Įrašyk praleistas raides.

1. Mokytoja, nekreipdama dėmesio į triukšmą, tęsė pasakojimą. 2. Guma yra labai tąsi medžiaga. 3. Futbolininkas įsibėgėjęs spyrė kamuolį ir įmušė įvartį. 4. Piniginę įsidėjau į rankinę, kad nepamesčiau. 5. Nuo smūgio kareivis prarado sąmonę. 6. Vasarą avių patogius sandalus. 7. Šuo neatsiliepė šaukiamas vardu. 8. Duok atsikąsti obuolio. 9. Šiandien ypatingai gražus

oras. 9. Mėgstu spręsti įvairius kryžiažodžius. 10. Ar išsprendei uždavinį? 11. Ragana šaukė, mojavo lazda ir grasė vaikams. 12. Parduotuvėje sutikau pažįstamą vaikina.

6. Išlinksniuok.

Vienaskaita

V. kas? švelniausioji, darbštesnysis

K. ko? švelniausiosios, darbštesniojo

N. kam? švelniausiajai, darbštesniajam

G. ką? švelniausiają, darbštesnijį

Įn. kuo? švelniausiaja, darbštesniuojų

Vt. kur? švelniausiojoje, darbštesniajame

Š. ! švelniausioji, darbštesnysis

Daugiskaita

V. kas? švelniausiosios, darbštesnieji

K. ko? švelniausiųjų, darbštesniųjų

N. kam? švelniausiosioms, darbštesniesiems

G. ką? švelniausiųsias, darbštesniuosius

Įn. kuo? švelniausiosiomis, darbštesniaisiais

Vt. kur? švelniausiosiose, darbštesniuosiuose

Š. ! švelniausiosios, darbštesnieji

7. Sudėk kablelius.

Iš kirvio sriubos neišvirsi. Norėdamas sriubos, turi turėti maisto produktų ir kuo ją pagardinti. Aš visada dalyvauju „Maisto banko“ akcijoje ir, nupirkęs makaronų maišelį, žirnių skardinę, arbatos dėžutę ar šokolado plytelę, jaučiuosi taip, tarsi kažkam būčiau padovanojęs pietus. Sunku tiksliai apibrėžti savo jausmus: man taip gera, taip smagu dalytis, aš taip savim didžiuojuos... ir kartu man taip gėda, taip nejauku žinoti, kad šie produktai – mano kasdienybė, o kažkam – prabanga...

Taip, sriubos iš kirvio neišvirsi. Na, nebent kaip toj pasakoj, pamenat? – kareiviui padėjo kaimo žmogeliai: kas morką, kas svogūną, kas bulvę, kas krapo šakelę į katilą įmetė. Tai gal būkim tie geri kaimynai? Kas lauro lapelį, kas druskos žiupsnelį, kas kopūstėlį – štai tau ir sriubytė... Nežinau, kaip jūs, bet aš pasidalijęs su kitu džiaugiuosi, kad ne vienas valgysiu šiltą sriubą, bet ją valgys ir kitas, kuriam jos tikrai labiau norisi ir reikia...

Diktantas apie kareivio Voro meilę

Praleistieji žodžiai

gyvenimą, spėsdavo spąstus, putliąją, liūdnei, meilę, vakarą, ievoms, dūsausdama, saulėlydį, samanas, užsimerkusi įsivaizdavo mylimąjį, kažkas, nosytę, atsimerkusi, ryžtingai, įkyrių mašalų, išsigandusi, letenėle, sudraskė, Vargšelis, didvyriškai, grįžo, pasirūpins mylimąja, neįvertinti, brangiausiai, saugūs.

Skyryba

Niekas nežinojo, kad jis buvo įsimylėjęs vienišą putliąją Meškutę, kuri dieną naktį liūdnai svajodavo apie meilę.

(...) Meškutė dūšaudama stebėjo saulėlydį, glostė samanas (...)

(...) apsaugoti mylimosios svajas nuo įkyrių mašalų, bet išsigandusi Meškutė (...)

Vargšelis ir pats vos nežuvo, bet, didvyriškai susikaupęs, grįžo prie darbo.

Ir visai nesvarbu, kad geri norai lieka neįvertinti.

Svarbiausia, kad mūsų brangiausieji būtų saugūs ir laimingi savo svajonėse.